

Naročni
10 din. četr leta 16 din. Izven Jugoslavije:
Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se
plačajo po dogovoru; pri večkratnem
inseriranju primeren popust. Upravnštvo
sprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

89. štev.

Maribor, dne 9. aprila 1923.

Poština plačana v gotovini.

STRAŽA izhača v pondeljek, sredo in petek.

Uredništvo in upravljanje je v Mariboru.

Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se mo-

govoril vsaki dan samo od 11. do 12. u.

Rokopisi se ne vračajo.

Nesprete reklamacije so poštne proste.

Telefon interurban št. 113.

Kje treba amputirati?

Po listih se grozi z orožjem ter hujška brata na brata, merodajni krogi nočejo razumeti, da sila ne zida in ne združuje, temveč podira in razdržuje, zato pa po zemljevidu Jugoslavije vlečejo amputacijsko črto tako nekako, kakor je ruski car Aleksander z ravnim po zemljevidu označil pot, po kateri naj se ženejo politični preganjanci v Sibirijo. Zloba ali blaznost je privedla do takih misli in kombinacij in sedaj je postalo dovolj jasno, da se je za vsemi dosedanjimi frazami skrival edinolečenamen in cilj izkorisčanja potom centralizma. Ker se Hrvati in Slovenci ne dajo izkorisčati, naj bi prestale na mah vse enakosti in skupnosti in ločiti bi se moralno, kar hoče biti skupaj pod pogojem in jamstvom enakopravnosti.

Oni, ki v svoji oblasti in samopašnosti ne dajo in ne priznajo enakopravnosti, so se popolnoma zatekli v protislavanski tabor. Na vso moč podpirajo znameno rumunsko protislavansko politiko in napram Italijanom gredo celo tako dalet, da omalovažujejo vojsko, katero so doslej toliko proslavljali. Beograjski Presbiro je pripomogel italijanskemu listu «Stampa» v Turinu do članka, ki pravi, da bi se že iz vojaških razlogov morali Srbi tesno vezati z Italijani, ker je sama srbska vojska v slučaju kakih nevarnosti v mnogih ozirih preslaba. Drugih ponizevalnih in laskajočih izjav napram fašistovski Italiji je cela vrsta in to ne samo od raznih spletkarjev, temveč tudi od posameznih ministrov.

Pri oficijski vladi prevladuje v polnem obsegu stara Pašičeva parola: Ima vremena. Vlada še ni narevala nobenega koraka za rešitev krize in tudi nobene izjave še ni dala. Sedaj ji je pravoslavna Velikanočdobrodošla, po praznikih bo zopet precej odmora in še le po sklepih radikalnega kluba, ki se sestane 14. t. m., se začnejo pogajanja z načelniki drugih klubov in strank. To odlašanje je ministrrom po volji, kakor sploh vsako podaljšanje njih obstoja na oblasti, kar se pa drugih strank tiče, se trdi od ene strani, da Pašič ni iskal z njimi stikov, ker ni hotel prejudicirati sklepom radikalnega kluba, drugi pa pravijo, da je povabilna na razgovore sicer izdal, a da se ni nikče odzval. Kaj je na tem, se ne ve, ker Pašič molči, vladni odgovorni in neodgovorni organi pa nalači povzročajo zmedo z raznimi protislavnsimi izjavami.

Radičev «Slobodni dom» pravi, da pravih razgovorov ni bilo. Sporazum ni bil v programu radikalcev, zato sedaj ti lažijo krog Radiča, da bi ga premotili ali pa ostrašili. Sposobni bi bili, napraviti z Radičem tako, kakor je naredil Pašič s srbskimi oficirji na solunski fronti, ko jih je dal enostavno spraviti s svetom. Je razumljivo, da Pašiča ne mikajo razgovori z onimi, ki niso na prodaj, prav mu pridejo taki, ki grozijo in spletarje, da zmedejo in preplašijo, kar se le da.

Edini Pribičevič se trudi, da pride do pogajanj za vsako ceno, samo, da bi zvezel v vlado. Značilno je tudi pisanje njegove «Pravde», ki se odločno poteguje za obnovitev radikalno-demokratske koalicije. «Pravda» zahteva, da morajo dobiti demokratje nagrado za svoje patriotsko držanje po številu svojih volilcev, ne pa po številu poslancev. Državotvorni demokratski stranki mora biti dana prilika, da obdrži svojo moč, kakor jo je imela decembra meseca preteklega leta. — Splošno pa sodijo, da demokratom in radikalom ni toliko ležeče na tem, da se država uredi, ampak, da bi mogli sami ostati na vlasti in še nadalje ljudstvu vleči denar iz žepa.

Nasprotno pa piše oficijsko demokratsko glasilo «Demokratija», katere lastnik je Davidovič, odločno proti sodelovanju z radikali. Razkol med obema strnjama je zopet očiten. Slovenski demokrati so seveda na Pribičevičevi strani. V volilni agitaciji so oblekli sporkoško raščinu, sedaj so se pa zopet prelevili v najhujše centraliste.

Iz dosedanjega «reševanja» krize, ki se vrši tako, da skušajo radikali hrvatske in slovenske zastopnike premotiti in prestrašiti, dočim se Pribičevič z vsemi sredstvi rije v vlado, je dovolj jasno in razvidno, kje ležijo zaprake sporazuma, ki je Slovencem, Hrvatom in Srbov enako potreben, oziroma, kje bi bilo treba amputirati. Slovenski in hrvatski narod je pri teh volitvah z ogromno večino obsodil dosedanje sistem ter njegove predstavnike in pomočnike. Od slovenskega in hrvatskega narodnega telesa so bili amputirani kot narodni odpadniki demokrati, samostojne in radikali.

V zadnjem «Slob. Domu» je napisal Radič članek pod naslovom «Kaj najbolj ovira sporazum med hrvatskim in srbskim narodom?». V članku veli Radič, da je nesporazuma največ kriva srbska gospoda, ki je mnogo hujša, ko najslabši hrvatski frankovci. Da se najde izhod iz položaja, ni težko: 40 Davidovičevih pristašev skupno z zemljoradniki in nekaterimi radikalni bi tvorili lahko med Srbi enak blok sporazuma, kakor je storjen že med Hrvati, Slovenci in muslimani. Če Pašič noče, naj se gre preko njega na dnevni red. Njega bo doletela ista usoda, kot je doletela Pribičeviča na Hrvatih. Ostal bo osamljen. Ta Radičeva izjava postavlja

na laž vse one, ki trdijo, da za Srbe radi njegove republike ne more biti govora o sporazumu.

Mi nočemo Radičeve republike in zato nočemo sporazuma — tako vpijejo čršči organi. Če nočejo republike, zakaj ne bi hoteli sporazuma? — Tako je treba vprašati! Saj tudi Protič in Davidovič nočeta njegove republike, pa sta vendar dobila od Radiča izraz priznanja in volje za sporazum! Med centralizmom in Radičovo republiko kakor tudi med normalno politiko in meščansko vojno je cela vrsta rešilnih korakov in metod za ureditev naše domovine. Kdor to ne uvidi, je zločinec ali pa norec.

Pa spoznanje in uvidevnost prihaja, ker je naravna in silno potrebna. Ob istem času, ko se je Radič, kakor poprej navedeno, izjavil, se je oglasil tudi Srb. Dr. Momočilo Ivanič zaključuje svoj članek o amputaciji v «Radikal» tako-le: «Prej nego bi prišli na amputacijo Hrvatov in Slovencev, bi bilo daleko lažje in bolje amputirati gospoda Pašiča od radikalne stranke». — Tudi pri Srbih bo posegla prava amputacija po onih, ki iz oblasti in sebičnosti brezvestno in brezumno hujšajo ter grozijo.

Politični položaj.

Nekaj o zopetni vladni pobratiniji radikalov z demokrati. Javna tajnost je, da se bo Pašič zopet pobratil z demokrati Pribičevičevega kova in se bo sestavila radikalno-demokratska vlada, katero bo podpiral turški džemijet. Tozadnevi pregorji se vršijo sedaj med radikali in demokrati in sicer po Pašičevi navadi skraj bolj po tihem in oprezno. Pribičevič dobiva v demokratični stranki vedno več pristašev in skoro gotovo bo večina demokratov za vstop v vlado zajedno z radikali. Radikalno-demokratska vlada bi koncem mesca septembra in začetkom oktobra izvršila zopetne volitve. Pod radikalno-demokratsko vlado bi prenehala vsa prerekanja in vsi govorji v skupščini, kajti parlamentarno delo bi se razdelilo samo še na razne skupščinske odbore. Parlament bi zopet postal to, kar je že bil, glasovalna mašina. Pred vsem bi se izglasoval državni proračun, ki je baje že gotov in pripravljen. Nadalje bi se izglasoval: finančni zakon, uradniški in invalidski zakon in zakon o zemljjeradniškem kreditu. Po glavnoto delo nove vlade in nove skupščine pa bi bila racionalna revizija volilnega zakona. Da bi izgubil naš parlament obliko bedastega mehanizma, se bodo skupščinska večina potrudila, da se zniža število poslancev na 200 do 250. Nosilec liste bi moral biti kvalificiran. Kakor hitro bi dovršila nova skupščina ravnomer omenjeno delo, bi se razšla in razpisale bi se nove volitve. Tko piše sedaj radikalno časopisje in najbolj zanimive pri vsem tem so špekulacije z novo volilno geometrijo, po kateri bi prišel na 60.000 do 70.000 duš smo eden poslanec. Pod radikalno-demokratsko vladno roko pri nas demokratizem vedno bolj napreduje, a ne naprej, ampak nazaj.

Radikali misijo na nove volitve. Beograjska «Tribuna» prinaša razgovor svojega urednika z nekim članom glavnega odbora radikalne stranke, ki je izjavil: «Vesti nekaterih listov, da se med radikali in demokrati vrše pogajanja, niso resnične. Dosedaj vlada ni stopila v stik še z nobeno stranko in tudi ne z demokrati. Vsekakso pa bo sedaj po pravoslavnih velikonočnih praznikih stopila v stik z demokrati. Ako bodo demokrati razpoloženi za sporazum, bo prišlo do nove koalicije, vendar na čisto novi podlagi. Nova koalicija bi imela dovršiti nekatere zakone in nato iti v volitve. Ako ne bi prišlo do sporazuma z demokrati, bi se takoj razpisale nove volitve. Za sedaj je gotovo eno, da se vlada ne more pogajati z revolucionističnim blokom radi njegove resolucije, ki vsebuje razne nesprejemljive zahteve.

Grožnje Svetozarja Pribičeviča. Pribičevič že grozi, da bo pristreljal v slučaju, da postane on notranji minister in da bo pri vladnem krmilu pri prihodnjih volitvah, Radič od 70 na 7 mandatov, dr. Korošča pa od 21 na 2 mandata. To svojo grožnjo je Pribičevič celo sporočil na dvor in upa, da mu bo izročil Pašič neomejeno oblast nad Hrvatsko in Slovenijo. K raynoru omenjeni Pribičevičevi grožnji dostavlja Radičev «Slobodni dom». Ako bi vodil Pribičevič še to jesen nove volitve, potem naj vedo v Beogradu, da bodo nekaj doživel, o čemur se danes niti Pribičeviču, niti Pašiču ne sanja ne!

Med hujščaki za amputacijo ima tudi beograjsko «Vreme», ki se je doslej skušalo predstavljati kot trezno in moderno glasilo, posebno glasno in zagrizeno besedo. Pred nekaj dnevi je s člankom «Hrvatska in Slovenija», začelo dokazovati, da je za Srbijo najbolje, če se Hrvatska in Slovenija od nje loči, češ: «Z Italijo niti Hrvatska niti Slovenija ne moreta imeti nobenih dodirnih točk, nasprotno, z njih izstopom iz našega okvirja bi pripadel vsak vzrok za napetost med nami in Italijo. — Še posebno na poti je «Vremenu» Slovenija, češ, kaj ima opraviti srbski narod, česar zibelka in težišče je Vardarska dolina, v Alpah, da se grize tam z

Nemci in Italijani. «Vremenov» hujščak še trdi, da Slovenci trgujejo na srbsko škodo ter da od Srbov s pozivom na svojo pasivnost cela zahtevajo, naj jih vzdržujejo. — Zlobno je, tako govoriti pri vsem bremenih, ki jih je Beograd zavalil na Hrvate in Slovence ter pri vsem tem, kar iz njih potom centralizma izmogava, bedasta in znorela je pa domišljija te gospode, da se mednarodno določene meje lahko prestavlja, kakor kak plot na dvorišču.

Kako se amputira. Beograjskim «Novostim» je začelo presediti hujškanje z amputacijo in napisale so članek, ki pravi, naj skupna država na vsak način ostane in naj se amputirajo brezvestni in neumni hujščaci, ki ne znajo ali pa nočejo najti niti poštene poti za sporazum in pošteno ureditev razmer v naši državi.

— «Slov. Narod» je prinesel odlomek iz tega članka in sedaj vprašuje v svoji zatocnosti, kako naj bi amputirali Radiča, Korošča in druge opozicione politike. — Je zastonj «Narodovo» vprašanje. Amputirajo se samo politiki Pašič—Pribičevičevega kova in sicer sami. To se je najbolj pokazalo pri policajdemokratih, samostojnejih in radikalih sedaj pri volitvah v Sloveniji.

Ostavka vlade se napoveduje za dne 15. aprila. Narodna skupščina, ki bi se tedaj sestala, bi se zopet razšla ter odgodila. S tem bi Pašič zopet vse zavlekel ter dobil čas, katerega bi njegovi trabanti izrabili za spletarje in grožnje.

Obrambni svet se je posvetoval o protikomitski akciji in pa glede raznih vojaških postojank po Srbiji. Vojni minister je predlagal, da se razseli in izprazni nekaj vasi okrog Kragujevca. — To je že nekaka vežba vojaške diktature.

Ministri med seboj. Radikalci so pričakovali še več mandatov in sedaj se ministri spogledujejo, kako to, da jih niso dobili. Govori se, da bo minister policije Vujičič odstopil, ker se mu očita, da ni bil dovolj energičen in da je preveč časa porabil z nastavljanjem in prestavljanjem uradnikov, ki se pa v agitaciji niso posebno izkazali. Pravijo, da bi bil za ministrstvo notranjih zadev mnogo boljši minister pravde dr. Lazar Markovič.

Francesko posojilo. Vlada se je že do dobra naredila delati brez parlamenta in tako tudi obrambni svet pridno razpravlja o francoskem posojilu od 300 milijonov frankov. To posojilo za oborožitev se že dolgo pripravlja in gotovo je tudi to, da se hočejo tem potom okoristiti na eni strani Francozi, ki bodo naši državi obesili doma nerabni vojni material ter priskrbeli svojim orožarnam dovolj dela, na drugi strani se pa vrši huda borba med beograjskimi lifieranti, kdo bo pri tej dobavah več «zaradil».

Razpust hrvatske narodne cerkve. Na četrtekovi seji ministrskega sveta pa je bilo na dnevnem redu vprašanje takozvane narodne cerkve na Hrvatskem. Že bivši minister za vere dr. Krstelj je predlagal, da se ta «cerkev» ne prizna. Končnoveljavno rešitev tega vprašanja pa je zavlačeval bivši pokrajinski namestnik Demetrovič. Sedanji minister za vere Ljuba Jovanovič pa je znova odločil, da se ta «cerkev» razžene. Minister za pravosodje Markovič je naglasil, da so vsled tega odloka ministra za vere neveljavni tudi vsi civilni akti (matrike itd.), ki so jih uslužbenici te cerkve izvrševali. In vsa sodišča bodo dobila navodila, da se v potrebnih slučajih ozirajo na določbo ministra za vere Ljube Jovanoviča.

Po svetu.

Konstituiranje reške države. Italijanska vlada je predlagala našemu rimskemu poslaniku Antonijeviču, naj se pogajanja za konstituiranje reške države, ki so se začela v Opatiji, nadaljujejo v Rimu. Kot razlog za premestitev pogajanj navaja italijanska vlada velik vpliv neinteresirane okolice na člane komisije. Poslanik Antonijevič je o tem obvestil našo vlado. Danes je Antonijevič dobil od zunanjega ministrstva naročilo, naj takoj pride v Beograd, kjer bo dobil navodila za nadaljnja pogajanja z Italijo.

Preprečen prevrat na Ogrskem. Dunajski «Abend» poroča iz Budimpešte, da je organizacija «prebujajočih se Madžarov» pripravljala prevrat, da bi proglašila Horthyja za ogrskega kralja. V to svrhu so bili pripravljeni že plakati. Ministrski predsednik grof Bethlen je zvedel za ta načrt dne 17. marca in je poslal k Horthyju grofa Gödölyja, da bi ga odvrnil od te namere, pa zmanj. Zastopnik antant je takoj proti nameri protestiral, ko je zvedel zanjo in dejal, da bi antanta proglašitev Horthyja za kralja obsodila ravnotako, kakor če bi se proglašil za ogrskega kralja kak Habsburžan.

Svet zvezne narodov se bo sestal dne 16. aprila v Rimu. Na dnevnem redu bosta vprašanje razorožitve in pa avstrijski problem.

Tajni razgovori o reparacijah. Med angleško in francosko vlado se vrše tajni razgovori glede ruhrskega vprašanja. Posebno pozornost vzbujajo pogajanja med Loucheurjem in med angleškim finančnim ministrom Baldwinom. Sedaj razpravljo baje o novem od-

škodninskem načrtu, po katerem naj bi plačala Nemčija 50 milijard zlatih mark odškodnine, zato pa bi morali Francozi izprazniti ruhrske ozemlje.

Lord Carnarvon umrl. Iz Londona javljajo, da je dne 4. t. m. umrl v Kairu lord Carnarvon. Umrl je radi zastrupljenja krvi, ki je nastopilo vsled pika neke muhe. Kakor je znano, je lord Carnarvon odkril z Amerikancem mr. Carterom v Luksoru, v takozvani dolini kraljev grob Faraona Tutankamona, ki je umrl okrog leta 1340 pred Kristusom. To odkritje je zlasti zaradi tega važno, ker je to prva faraonova grobnica, ki je najdena popolnoma nedotaknjena z vsemi predmeti, ki so bili po obredih starih Egiptčanov položeni v grob poleg kraljeve mumije. Sedaj se bo lahko natančno dočilo razdobje, v katerem je vladal Tutankamen, ker mislijo, da je to tisti faraon, za katerega vlade so se Judje preseili v obljubljeno deželo. Smrt lorda Carnarvona je vzbudila v egiptovskem narodu praznoverje, da se je maščeval nad njim duh faraona Tutenhama, ker so ga vznemirili pri večnem počitku.

Beležke.

Edinstvo unitarcev Pribičevičevega kova dobro ironizira Protičev «Radikal», ko pravi, da se Hrvatom morajo zelo čudni zdeti ti unitarci, ki pravijo, da so Srbi in Hrvati eden narod, a pri tem hrvatske kraje proglašajo za srbske. Edini smo, ali Srem je samo srbski in ne sme biti niti administrativno v Hrvatski, če tudi je v Sremu samo 188.300 Srbov in 221.700 Nespov. Edini smo, ali Vojvodina je samo srbska in ker smo edini, naj bi se tudi zgodovina prevrnila, vse zgodovinske tvorevine naj bi izginile in za Vojvodino naj bi se konstituiralo novo zgodovinsko pravo. Edini smo, ali eno, Bosna je pa samo srbska, če tudi ima od 1.898.044 prebivalcev samo 825.000 pravoslavnih, ki se štejejo med prave Srbe. Eni smo, južna Dalmacija je pa srbska, eno samo, če pa Bunjeveci in Šokci rečejo: Mi smo Hrvati, — se jim odvrne: To ne smete biti. Lahko ste Srbi, če pa to nočete, pa ostanite Bunjeveci in pa Šokci, cirilico morate pa na vsak način sprejeti. Edini smo, če se pa del bosanskih muslimanov smatra za Hrvate, se takoj reče: Ne, to ne smete biti, bodite Srbi, ali pa vsaj ostanite Turki. Eni smo, a povsod se vprašuje: ali si Srbin? Po Sremu niti sluga na pošti in na železnici ne sme biti Hrvat, na vsak način pa morajo šefi uradov biti Srbi. Tako izgleda v praksi edinstvo naših unitarcev.

Kot glavno zapreko sporazuma označuje Radič v »Slob. domu srbsko gospodo. Srbsko seljaštvo je zlomljeno in najboljši del srbske inteligence je potisnjen v kot. To je tako, kot da bi bilo v Hrvatski izvoljeno 70 frankovcev. Pa še hujše je, ker je med frankovci vendarle še nekaj starih in kremenitih pravašev, ki nikomur ne bi mogli storiti krvice, dočim je «Balkan» in večini srbske gospode ravno duševna plemenitost in stalnost značaja samo stvar za roganje, gosposka razuzdanost, nasilje in divjaško mesarjenje pa — radost in življenje. Prav je imel učenjak svetovnega slovesa dr. Frano Bulić Spličanin, ki je na zagrebškem kongresu Davidovičevih demokratov neovrgljivo dokazal, da Srbi in Hrvati niso samo dva naroda, temveč tudi dva popolnoma različna svetova. Samo to bi še bil moral pristaviti, da ta velika in strašna razlika ne izhaja od spodaj — med seljaštvom, temveč od zgoraj — med gospodo — in ta razlika in zapreka postaja še vedno večja, ker se hrvatska gospoda seljaštvo vedno bolj približuje, srbska pa od njega oddaljuje. Večina srbske gospode za pravico in človečanstvo ni samo slega in gluha, ampak se ji še roga kot največji neumnosti in slabosti. Isto tako ta inteligence ne samo da nimajo pojma o tem, da je centralizem nesreča za Francijo, kakor za Španijo, Italijo in Rumunijo in da je avtonomija, federacija, konfederacija dvignila Nemčijo, V. Britanijo in Severno Ameriko na vrhunc svobode, kulture in blagostnja — ne samo, da tega ne ve, ona že samo besedo avtonomija, federacija, konfederacija smatra za veleizdajo, radi katere bi moral vsak — kakor priporočuje «Balkan» — priti na vrv. Ta strašna podivnost in surovost srca in duše, ta strašna politična nevednost in ta besna zagrivenost v tak in takšen centralizem, to je največja zapreka sporazuma.

Orjunki razbojniki.

Slov. Bistrica, 8. aprila 1923.

Naši demokrati petelinčki hočejo na vsak način imeti tukaj Orjuno. Že pred kakimi 4 tedni so sklicali ustanovni shod, pa naši može in fantje so jim shod razbili. Drugaša shoda teden pozneje se je Orjuna sama zbalila in orjuncev ni bilo. Za včeraj, soboto zvečer so sklicali orjunci zopet ustanovni shod Orjune, katerega pa niso nič naznani po listih in tudi v Slov. Bistrici ni nikdo vedel za shod. Orjunci so se bali, da jim naši zavedni može zopet razbijajo shod, zato so bili čisto tihi, da naši niso mogli priti na shod, ker niso vedeli zanj. Tako je junaštvo naših orjuncev. Za včerajšnji shod spravili v Slov. Bistrico vse orjuncev od Zagreba do Ljubljane kakor tudi iz Maribora. Prišlo je včeraj popoldne z vlakom od juga 168 orjunkov smrkolinov, zvečer je prišla enaka sodrža od mariborske strani nekateri z vlakom, drugi pa z avtomobili. Tako se je našlo do včerja okoli 300 orjunkov razbojnnikov. Bili so oboroženi z revolverji in gorjačami, imeli pa so seboj tudi ročne granate.

Razbojniki na delu.

Bistričani na ta napad orjuncev niso bili pripravljeni. Ko so opazili razbojniške obraze, so začeli zapri-

rati trgovine, poslovne prostore in hišna vrata, da bi se lažje ubranili roparjev. In prav so imeli. Orjunki potepuhli so takoj popoldne začeli napadati in izzivati mirne ljudi. V mestu na trgu je stal naš pristaš kmet z dvema vpreženima konjem. Zraven je bila njegova žena. Ko orjunka druhal opazi tega našega moža, jo udari za njim. Le konjem se ima zahvaliti ta kmet, da je ušel razbojnikom. Proti večeru so razbojniki zasedli vse ceste v mesto, da nikdo ni mogel v mesto. Med tem so bistriški orjunci napravili svoj ustanovni občni zbor, na katerem so izvolili odbor. Predsednikom je bil izvoljen dr. Dernovsek, koncipijent pri dr. Pučniku. Po občnem zboru, ko je legla temna noč na naše mesto, so začeli prihajati na ulico orjunki temni elementi. Hodili so po ulicah, oboroženi z revolverji in ostro okovanimi gorjačami, rjoveli so in vpili, streljali z revolverji, metali kamenje in pobijali šipe.

Razbojniki vržejo bombo.

Pred hotelom Neuhold se roparska druhal ustavi. Večna vrata hotela so bila priprta. Ljudje, ki so bili na cesti, so zbežali v hiše. Tudi v hotel so se umaknili nekateri, ter so stali za priprtimi vrati. Vname se boj za hišna vrata. Orjuncem se je posrečilo vrata na pol odpreti. V tem hipu vrže nek orjunki razbojnik ročno granato v vežo. Granata se razpoči in rani 6 ljudi, med temi enega težko. Tako je torej začela Orjuna prelivati pri nas bratsko kri. Pa krvoljni druhal to še ni bilo zadosti. Roparji drvijo dalje proti župnijski cerkvi, streljajo in divijo, da je bila groza. Okrog polnoči se naložijo razbojniki na avtomobile ter se med rjovenjem in streljanjem odpeljejo proti Mariboru in na druge strani.

Kdo je pri bistriški Orjuni?

Za našo Orjuno so najbolj navdušeni dr. Dernovsek, koncipijent pri dr. Pučniku, učitelji Čeh, Karbaš in Metlika ter trgovec Alojzij Pinter ml. in njegov drug Železnikar, ki je spravil k Orjuni še svoja dva vajenca. Pošteni starši si bodo morali res premisliti, ali še hčajo pošiljati svoje otroke nadalje v šolo k takim učiteljem, ki razbijajo okna in ubijajo mirne ljudi z revolverji in ročnimi granatami. Krščanski ocetje in matere, protestirajte odločno proti takemu učiteljstvu, ki s svojim vzgledom vaše otroke vraga za razbojnike in pretepače!

Trgovina Pinter.

je dala bistriški Orjuni kar 4 razbojnike. Pinter Alojz ml. je pri obhodu po mestu komandiral bistriške orjunce. Pri Orjuni so nadalje tudi Pinterjev drug Rudolf Železnikar in dva vajenca ali komija. Poleg razbojniške tolpe korakala je baje tudi gospa Pinter. Že pred tedni smo opozorili g. Pinterja star., da napravi red v svoji trgovini, pa žalibog tega ni storil. Mi smo že takrat rekli, da bo to trgovini občutno škodovalo. Res je, da Pinter star. ni naš nasprotnik, pa je vendar sokriv orjunkih dejanj, ker nima zadosti energije, da bi krotil svoje mlade tovariše. Zato pa je sam krije, če bo ostala trgovina prazna. Ali misli g. Pinter, da bodo naši pošteni ljudje še nadalje hodili v tako trgovino, kjer jim strežijo kar štirje razbojniški orjunci! Naše ljudstvo se rado izogne razgrajačem in pretepačem in bo to tudi storilo pri Pinterju, dokler orjunki duh ne izgine iz njegove trgovine.

Mariborska družba «Orient» v službi rokovnjače Orjune. V soboto, dne 7. aprila je dalo ravnateljstvo družbe «Orient» mariborskim divjaškim orjuncem na razpolago dva tovorna avtomobile, da so se člani Orjune peljali na razbijanje v Slov. Bistrico. Kaj pravite k temu vi pošteni trgovci in obrtniki? Vaše so delnice pri «Orientu».

Dr. Cazačura in Rehar voditelja orjuncev v Slov. Bistrici. Dognano je, da sta se z «Orientovim» avtomobilom peljala v Slov. Bistrico kot voditelja divjaških orjuncev uradnik kemičnega preizkuševališča dr. Cazačura in urednik Rehar. Ljudje, ki so se peljali s tem avtomobilom, so prinesli ročne granate v Slov. Bistrico.

POROČILO «JUTRA» o krvni kulturi orjuncev v Slov. Bistrici je kakor navadno zlobno zlagano od prve do zadnje črke.

Dnevne novice.

Sokol — velesrbska bojna organizacija. Starešinstvo «Jugoslovanskega Sokolskega Saveza» v Ljubljani je objavilo poslanico po sklepih savezne skupščine v Beogradu, ki pravi tudi sledi: «Položaj trenutno našega vsakemu Sokolu in Sokolici dolžnost, da s preudarno, trezno in prepričevalno besedo razširja, poglablja in utrja od moža do moža in od žene do žene idejo narodnega in državnega edinstva, vsestransko visoko prednost in ceno, ki temeljita na resnici, da bomo in ostanemo močni in neodvisni samo v veliki in urejeni nacionalni in državni celoti in skupnosti. Ako pa bi udarila usodna ura, ko bo treba proti razdiralnemu delu in vsakteri pohlepnosti postaviti odporno in brambno silo vseh discipliniranih moči, takrat bo moralno v zmislu svojih načel in nalog sokolstvo na plan kot bojna organizacija, ki je pripravljena storiti in žrtvovati vse, kar zahteva od vsakega brata in od vsake sestre čast in obstoj domovine! — S tem je postal Sokol bojna organizacija velesrbskega centralizma. Nizko je padel. — Prva desetletja svojega obstoja je veljal za občenarodno in nestrankarsko slovensko organizacijo, a potem se je pa začel počasi, pa dosledno razvijati v bojno organizacijo slovenskega liberalizma in po tej poti je prišel tako daleč, da je danes med terorističnimi organizacijami, ki hočejo z obrekovanjem, ovaduš-

vom in tudi z brahjalno silo pod kinko «jugoslovensko» podpirati srbo-šovinistično izkorščanje slovenskega in hrvatskega ljudstva.

Klerikalizem vede Slovence v propast pravi sobotno «Jutro» in na to našteva, da so klerikalci leta 1914 gonili slovenske može in fante kot živino v prve strelške jarke. Danes pa klerikalci rujejo proti Jugoslaviji in so pripravljeni prodati Slovenijo itd. Ti nesrečni klerikalci, vse te strašne grehe so počenjali že pod rajno Avstrijo in klub temu so bili že v Avstriji najmočnejša slovenska stranka, ki je edina upala zaklicati rajni Avstriji z majniško deklaracijo: Do tod in ne daljel. Po «Jutru» prodajo sedaj v Jugoslaviji klerikalci Jugoslavijo, a klub tej prodaji so dobili pri zadnjih volitvah skoro vse slovenske glasove. Demokrati po «Jutru» niso gonili slovenskih mož in fantov v strelške jarke, a niso pomenili med ljudstvom nič, sedaj so pomagali prodati samostojnost Slovenije beograjskemu centralizmu, a kot plačilo za to, so dobili od slovenskega ljudstva zopet eno pošteno in zaslужeno brco. Mi smo pa mnenja, da kogar ljudstvo voli pri volitvah, temu zaupa; kogar pa pri volitvah izpljuje, ta je bil in ostane sovražnik ljudstva in to so ravno naši policajdemokratje. Star, star je slovenski pregovor, ki pravi, da je ljudski glas božji glas in to si naj zapomni znotrelo «Jutro».

Kako je pri Sv. Trojici v Slov. gor? Zadnje volitve v državni zbor so pokazale, pri nas velik korak naprej. Možje in fantje volilci se zavedajo, da je moč v slogi in edinstvi, zato so se v veliki večini oklenili ene stranke. Najbolj častno so volili Verjanci, Osečani in Senarska. Tudi trg se je držal zelo možato. Malo manj razumevanja in upoštevanja velikega pomena skupnega nastopa so pakazali nekateri volilci v Porčču, dasi so bili v tej občini naši agitatorji celo bolj agilni in delavnji, kakor v drugih. Čast in hvala vsem zavednim volilcem, zlasti pa še tistim zavednim možem, ki so vse žrtvovali, da bi svoje sosedje spravili v eno močno fronto. Čudno se bo morda komu zdelo, kako, da so vključenim delu dobili Nemci 20 glasov. Je li pri nas res toliko Nemcov? Odgovor je tale: pri nas so samo trije Nemci; eden izmed teh ni šel voliti, eden je volil SLS, drugi pa morda nemško. V nemško škrinjico so metaли kroglice tisti Slovenci, ki še vedno pričakujejo odrešenja od Nemcev. Tem ljudem smo rekli nekdaj štajerci in nemurji. Pri nas smo imeli na velikončni pondeljek v društveni dvorani kratko predavanje o splošnem izidu volitev, o grupaciji in cilju posameznih strank in o velikem pomenu složnega nastopa posameznih narodov naše države. Shod je bil zelo dobro obiskan; na shodu se je nabralo 308 kron za volilni sklad. Bog plačaj vsem darovalcem; vsem Trojčanom pa najlubi Bog ohrani duha sloga in edinstvo!

Volitvene zanimivosti iz Makol pri Poljčanah. Volitve so izpadle za nas, kakor smo pričakovali, najboljše. Naša stranka je dobila na obeh voliščih 434, vse nasprotne stranke pa samo 80. Volilna borba pa je bila dokaj živahna, bodisi v naši stranki, kakor pri nasprotnikih. Navdušenje med našimi volilci je bilo velikansko. Prihajali so starčki in hromi ob palicah celo taki, ki še nikoli poprej niso bili na volišču. Glinjivo je bilo, ko smo videli od daleč na volišče v Strnskih Makolah, da se je pripeljalo poln voz volilcev iz Mostečnega, takih, ki vsled starosti in slabega zdravja niso mogli peš priti. Vsak si je štel v čast, da je oddal svojo kroglico krščanski stranki, katera edina je na pravem mestu. Vsa čast jim! Njihova požrtvovalnost nam ostane v najboljšem spominu. Vsa čast tudi vsem volilcem iz Štatenberga, kateri so se vso dobro držali, ter pokazali svoje prepričanje. Tudi demokrati so se udeležili tokrat volilne borbe. V petek in soboto dne 16. in 17. m. m. so se delili v šoli v razredih solarjem pred odlodom iz šole volilni letaki in listki v različnih barvah in to po rokah gg. učiteljev in učiteljic. Povemo vam pa gg. učitelji in učiteljice: Kdo vam je pa dal to dovoljenje? Mi si budem to zapomnili. Škrinjica št. 1 pa je pokazala, kakšno zaupanje ima naše učiteljstvo med ljudstvom. Na obeh voliščih so se našle samo le 3 kroglice in še od teh sta dve prišle od drugod. Največje junaštvo pa so kazali Novačanoviči in to tem bolj, ker so imeli v svoji sredi svojega kandidata. — Zjutraj med sv. mašo so nalepili vse stene hiš po trgu. To je bila prava republikanska barva, s katero je Novačan farbal svoje volilce. Prišedši ljudje iz cerkve, je v hipu izginila vsa rdeča barva s sten. Celo mežnar se je dotaknil ene take barve a ga je sam gospod kandidat videl ter mu zagrozil, da ne dobi od njega v jeseni nič moča. Volilci, ki so imeli volišče v Štatenbergu, so šli skupno tje, ter je bil prostor pred volilno hišo celo poln. Četa volilcev je tudi privabilo g. republikanskega kandidata za seboj. Toda tukaj jo je izkupil. Kajti prišli so z njimi fantje iz Variše vasi in okolice ter iz Dežnega ter spravili gospoda kandidata v tako razpoloženje, da je izgubil takoj vso korajžo. Več korajž je kazal neki Frljič iz Pleša. Ta je celo okno na Posojilnici razbil, ker je imela naš letak. Hotel je pokazati, kaj zna, namreč naslikal je na steno Posojilnice samega sebe. Sliko je izvrstno pogruntal. Tudi gospod Osebek in njegova gospa sta nam pokazala pri teh volitvah svoje lice. No, pa naj bo zaenkrat. Zmaga je vendar naša. — Bog živi vse naše volilce!

Znani ptujski orjunaš, lažidemokratski kričač in Pirkmajerjev prigrajanec dr. Šalamun, je naznani višavčnega uradnika, češ, da zahaja izključno v nemške družbe in da je vsled tega protidržaven element. Finančna delegacija je ovadbo poslala davčni oblasti v Ptuj v poizvedbo. Dotični uradnik pa ni hotel dati nikačne izjave, dokler se mu ni dala ovadba vpogled. Sele, ko je videl, da je ovaduh dr. Šalamun, je dal potrebo izjavo. V kolikor je ovadba utemeljena, ni zna-

no. Vemo pa, da dotični uradnik, ki je begunec iz Primorske, ne trobi v Salamunov lažidemokratski rog. In radi tega to podlo maščevanje. Kakor slišimo, dobi Salamun za junaško-orjunaški čin zasluženo plačilo. Ta mož ovaja državne namešcence siromake, ker se kretajo v nemških in ne lažidemokratskih frakarskih krogih, sam pa obiskuje — kar smo že opetovano objavili — vse nemške predstave in plese in se celo oblači v nemško narodno nošo, samo, da se Nemcem prikupi. Pri predstavi varazdinskega pevskega društva je potljuboval roke nemškim damam, med tem, ko so se mu Nemci smejal. Povodom upokojitve Baltiča je ta junak kričal v Narodnem domu na vso grlo: Živijo Baltič, živijo Pirkmajer! Salamun sicer ni vreden, da se izgublja radi njega čas in črnilo, potrebno pa je to zaradi občinstva, da izve, kaki junaki so ptujski polijudomokratje.

Orjunci v Zagrebu plešejo. Akademski klub Orjune v Zagrebu priredi ples menda od samega veselja nad zmago Radiča. Ker so jih zavedni Zagrebčani parkrat že pošteno namlatili, bodo hladili svojo junaško kri na plesu.

Umazano strankarstvo pri agrarni reformi. Leta 1919 so začeli po južnih krajih izvajati agrarno reformo in so ponekod dobili zemljo tudi revnejši Hrvati, tako na primer v občini Podgorač, kjer je na veleposestvu Rudolfovac potom agrarne reforme naseljenih krog 30 hrvatskih družin. Ti Hrvati so podeljeno jim zemljo vestno obdelali in tudi že za to leto posejali. Na letosnjem velikonočni pondeljek pa je tem hrvatskim kolonom naznanih agrarni urad v Osijeku, da jim je zemlja odvzeta, in da nimajo nobene pravice do odškodnine niti za posejano seme ne, ker ta, njim odvzeta zemlja se bo dala nekim dobrovoljcem. Ti presenečeni kolonisti so se podali takoj na osješki agrarni urad in tamkaj vprašali, zakaj za Božjo voljo jim jemljejo zemljo, s katero so imeli tolikanj truda in dela. Na agrarnem uradu pa so jim odgovorili, naj zahtevajo zemljo od onih, katerim so pri volitvah dali kroglice. Od ujedinjenja sem imajo Srbjanci navađo, da se poslužujejo agrarne reforme v umazano strankarske namene. Najprej so uganjali politično trgovino z agrarno reformo demokrati, a sedaj nadaljujejo njihovo delo radikalci.

Glad v Črni gori. Posledice vladne zanikernosti se kažejo v vedno večji lakoti in bedi po Črni gori. Najhujše je v gorskih delih kolašinskega in nikšiškega okraja, kjer so vrhu vsega še pota tako slaba, da so ljudje popolnoma odrezani od drugih krajev. Po črnegorskih gorah je sedaj še meter globok sneg. Po strašni bedi, ki vlada, je soditi, da so bili vsi sklepi in ukrepi radikalne vlade pred volitvami glede prehrane Črnogore samo pesek v oči, ali so se pa doposvana živila porabila samo v agitacijske svrhe in so največji reweži ostali brez pomoči.

Na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru je bilo koncem prvega semestra (28. februar 1923) tekočega kot 51. šolskega leta 1922-23 v obeh letnih 57 učencem, od katerih je dovršilo I. semester z odličnim uspehom 11, z dobrim uspehom 32 in z nezadostnim uspehom 12 učencev; 2 učenca sta bila izključena radi nezadovoljstva napredovanja in vedenja, 1 učenec je pa moral k vojakom. V II. semestru je tedaj še 34 gojencev. Zavod je prepričan, ker je normalno stanje učencev samo petdeset.

Petdneynevi kletarski tečaj priredi vinarska in sadjarska šola v Mariboru od 1. do 5. maja t. l. Prijave za udeležbo sprejema ravnateljstvo navedene šole najpozneje do 25. aprila t. l. Ker je število udeležencev omejeno, bo ravnateljstvo vsakemu zanimancu sporočilo pismeno, da-li se tečaja more udeležiti ali pa ne. Potuk je brezplačen. Stanovanje in oskrba je izven zavoda.

Na srednji kmetijski šoli v Mariboru je bilo v prvem semestru tekočega kot 1. šolskega leta 1922-1923 (šola se je otvorila 19. XI. 1922) 18 učencev. Od teh je absolviralo I. semester z dobrim uspehom 12 in z nezadostnim uspehom 6 učencev. V II. semestru je število učencev nespremenjeno. Srednja kmetijska šola še nima svojega poslopja in je začasno nastanjena na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru.

Razpis natečaja. Razpisuje se med jugoslovanskimi umetniki natečaj za kovinasti znak Jugoslovanske orlovske zvezze. Znak v kovini, dobro izvršljiv naj vsebuje z to organizacijo tipičen emblem v srednje močnem reliefu brez napisa in brez uporabe emajla (potobo Orla). Plastični osnutki iz voska, plastelina, sadre ali pa lesa v trikratni naravni velikosti, ter sposobni za neposredno reprodukcijo, morajo biti poslani anonimno z imenom v zaprti kuverti do 15. maja 1923 Jugoslovanski orlovske zvezzi, Ljubljana, Ljudski dom. — Delo, kateremu pripozna jury obstoječa iz gg. akad. slikarja Riharda Jakopiča, vseuč. prof. arh. Jos. Plečnika, konservatorija dr. Steleta in enega člana predsedstva, prvenstvo, bo nagrajeno s 1000 din. Jury si pridružuje pravico, omenjeno nagrado v danem slučaju porazdeliti med več tekmujočih kakor tudi predlagati k nagradi akcesiste. — Predsedstvo JOZ.

Pokret — tednik. List »Pokrete« javlja, da prestaje izhajati kot dnevnik. Izhajal bo kot tednik in sicer vsako soboto.

Varaždinsko kolo jahača in vozača »Zrinjski« predi dne 20. in 21. maja t. l. velike konjske dirke v galopu in trabu. Dirlališče je popolnoma prenovljeno in kaže velikomestni značaj. Početek dirk je na oba dneva ob 2. uri popoldne. Totalizator, koncert, bufet. Dne 21. maja t. l. bo od osme do 12. ure predpoldan velika izložba konj domaćih pasem. Dne 22. maja t. l. pa bo velik sejem dirkalnih in težkih konj.

Novi tisočinarski bankovci. Kakor objavlja Narodna banka, dobimo v kratkem nove 1000 dinarske

bankovce. Ti bankovci so bili tiskani na Francoskem in so iste velikosti kot francoski bankovci po 1000 frankov. Od naših starih tisočinarskih bankovcev se razločujejo po barvi in da prikazuje takozvani voden odtis glavo od Karadžordža. Tudi so na njem slike od mest Beograda, Zagreba in Ljubljane. Sedanji tisočinarski bankovci se pa vzamejo iz prometa.

Selitev optantov iz Orgske. Ogrski Slovani, ki so prosili za naše državljanstvo so prispeti in sicer 211 oseb v Subotico. Naša država jih bo odpremila v južno Srbijo, kjer jih bodo naselili.

Nepričakovano bogastvo. Pred mnogimi leti je bil v Ameriki za učitelja neki Mihajlo Kraguljevič, doma iz Bosne. Ko mu je umrla žena, se je vrnil z dvema otrokom nazaj v domovino. Pred svojim odhodom pa se je zavaroval za malo sveto pri nekem ameriškem zavodu tako, da bodo njegovi otroci vzdignili zavarovalnino leta 1923. Pred nekaj leti pa je nenadoma umrl, ne da bi povedal otrokom o dolarjih, ki jih je naložil v Ameriki. Ker so bili otroci v veliki bedi, se je zavzel zanje kolo Srbskih sestara ter jih dalo študirat. Sin študira vsečilišče v Zagrebu, hčerka pa se je omorila, ko je končala učiteljišče. Pred par dnevi pa je prispela iz Amerike radostna vest, da sta naenkrat postala bogata. Ameriški poslanik je javil našemu ministru notranjih del, da se najdejo otroci Mihajla Kraguljeviča, da se jim izplača vsota 20.000 dolarjev, ki je naložena pri nekem zavarovalnem zavodu. Tako sta otroka nenadoma obogatela, kajti vsota pomeni v našem denarju približno 2 milijona dinarjev.

Strašen zločin v norosti. V Sremskih Karlovcih je dne 4. aprila 18. letni fant Mato Uljan zaklal v duševni zmedenosti svojo mater in starega očeta. Fanta so takoj po zločinu prepeljali v bolnico.

Gotovo ni bil vesel tativine. Na železniški postaji Čaprag (nižje Siska) se je zgodila te dni redka tativina. Nekemu Hrvatu se je rodilo slepo dete in oče ga je ponesel v Zagreb, da bi ga tamkaj operirali. Med operacijo je otrok umrl in oče ga je pobasal v nahrbtnik in se odpravil proti domu. V Čapragu je moral čakati in presesti na drugi vlak, ki je vozil proti njegovemu domu. Ker je čakal precej časa na vlak, je odložil nahrtnik v, kot in se začel sprehajati okrog postaje. Ko se pa vrne nazaj k nahrtniku, tega ni bilo nikjer, ker mu ga je ukradel doslej še neodkriti tat, ki je pa gotovo nadatativno debelo razočaran.

Knjiga, vezana v človeško kožo. V sarajevski »Černi pošli«, piše akademski slikar Mozalič, da ima on knjigo, ki je vezana v pravo človeško kožo. Knjigo je kupil leta 1916 na italijanskem bojišču od nekega vojaka. Knjiga je srednje velikosti in vsebuje panegirike Paola Segnirija, tiskana je v Benetkah leta 1691. Na strani 398 napisan je tekst z roko v latinskem jeziku, ki se glasi v prevodu: Ta knjiga je vezana v lastno kožo morskega roparja Filipa Longunija, kateri je bil ubit po obsodbi, ki jo je izrekel slavni vojskovod Francesco Morosini na otoku sv. Petra v Benetkah leta 1669 in potem smo mu odrišli kožo.

Zagoneten umor v Vršcu. Pred par dnevi so našli na cesti izmed Vršca in vasi Pavliš zastopnika občinskega pisarja iz Pavliša Evgena Lazarevskih mrtvega, ležečega v krv. Imenovani je bil ruski begunec in je prišel v to vas z prvim transportom Wranglovev. Sumi se, da ga je ubil neki Andrej Vigubski, ki se je izdajal v Vršcu za ruskega polkovnika. Lazarevski ni bil takoj mrtev, dasi so ga zadele tri kroglice iz samokresa, temveč se je vlekel še skoro celi kilometer, kar se vidi po krvavem sledu, ki ga je napravil po cesti.

Izvoz lesa v prošlih letih. Les igra v naši izvozni trgovini odločilno vlogo. Dosedaj so nam poznani podatki o izvozu samo do prve polovice leta 1922, toda če pogledamo celoten izvoz naše države v letih 1919, 1920, 1921 in v prvi polovici leta 1922, vidimo, da stoji les in njegovi produkti na prvem mestu, potem še le sledi drugi izvozni predmeti. Vrednost izvoženega lesa je znašala v letu 1919 19 milijonov dinarjev, v letu 1920 že 317 milijonov dinarjev. V letu 1921 je produkcija nekoliko padla ter je znašala vrednost izvoženega lesa 199 milijonov dinarjev. V prvi polovici leta 1922 pa je zopet narastla na 252 milijonov dinarjev. Pa tudi kemičnih produktov, pridobljenih iz lesa se je veliko izvozilo, zlasti se je izvažal tanin. Tako se ga je izvozilo leta 1919 6518 ton, leta 1920 5945 ton, leta 1921 4653 ton in v prvi polovici leta 1922 16,820.000 ton. Izmed držav, v katere se je izvažalo, stoji na prvem mestu Italija, za njo sledi Avstrija, Francija, Švica, Ogrska, Anglija, Nemčija in Grška. Količine izvoza ne odgovarajo natanko vrednosti, ker je ista naznačena po prijavljenih deklaracijah posameznih izvoznikov. Ker pa je država zahtevala, da se ji odstopi od prijavljene vrednosti ena tretjina deviz, zato so trgovci navajali veliko manjšo vrednost. To dejstvo dokazuje, kako je potrebno, da se izvozna statistika preobrazi. Glede izvoza v Italijo je naša država skoro popolnoma prevzela vlogo bivše Avstro-Ogrske pred vojno. To je razumljivo, ker so dežele, iz katerih se je za časa Avstrije največ izvažalo, pripadle naši državi, to so namreč Slovenija, Hrvatska in Bosna. Glede vrst lesa za izvoz se je hrast največ izvažal v Belgijo, Nizozemsko in Anglijo. Mehki les in rezan bukov les se je izvažal v Italijo, Španijo in v Francijo; hrastove deščice v Francijo, bukove pa v Italijo, Španijo in Grško. Dosti lesa pa se je izvozilo tudi v Egipt. Izvoz bi se še močnejše razvil in si osvojil tudi druga tržišča, ko bi ga ne oviral država s slabim finančno, trgovsko in prometno politiko. Naj navedemo samo slab promet, pomanjkanje vagonov, mizerno carinsko politiko in nesigurno valuto. Ker stoji letos naša valuta zelo nizko, se obeta precej dober izvoz. Samo, da na drugi strani rastejo vsled slabe valute cene življenskim potrebnim, kar povzroča naraščanje

delavskih plač in s tem postane produkcija zopet dražje. V interesu države je, da se odpravijo nedostatki, ki ovirajo izvoz lesa, ki je zlasti za Slovenijo tako važen, tako, da bi se izvoz povečal in da bi si osvojili še druga lesna tržišča ter tako izkoristili zaklad naših gozdov.

Zničanje carine. Finanč. gospodarski komite v Beogradu je določil, da se zniča izvozna carina pri pšenični in ržni moki od 110 na 50 din. Za druge vrste moke, ki so bile podvržene dosedaj carini od 70—80 dinarjev, se zniča carina na 40 dinarjev za 100 kg. Za kože se zniča carina od 8 na 4 dinarje pri kilogramu. Za olivno olje se ne plača carina.

Veličasten shod naše stranka v Mariboru.

Klub dežju ter snegu se je zbral včeraj na dvorišču, verandi in dvorani pri Gambrinu v Mariboru častno število naših pristašev. Shod je bil naznanjen javnosti samo s par noticami v Straži in Gospodarju in na ta skromni poziv so prihitali v Maribor zastopniki naših organizacij iz vseh krajev mariborskega volilnega okrožja.

Po končani službi božji v Alojzijevi cerkvi, katero je služil gospod Golec, so se podali naši pristaši pod vodstvom narodnih poslancev na zborovalni prostor, kjer je otvoril shod poslanec Vesenjak in predlagal sledeče predsedstvo: dr. Leskovar, kmet Jakob Florjančič, železničar Franc Verešek, slikarski mojster Ivan Lorber in poštni uslužbenec Miha Lahovič.

Predsednik dr. Leskovar je nato v prisrčnih besedah pozdravil zborovalce in povedal, da se vrši današnji shod v znanimenju zmage slovenstva.

Kot prvi govornik je nastopal poslanec Vesenjak, ki je v navdušeno prepričevalnih besedah poročal o političnem položaju od volitev do danes. Z govorom gospoda poslanca se bomo bavili natančnejše prihodnjic. Po knočanih in z nepopisnim navdušenjem sprejetih besedah poslanca Vesenjaka je poročal o gospodarsko-finančnem položaju v naši državi poslanec Pušenjak.

Poslanec Žebot je omenil uvodoma krvavi zločin Orjune v Slovenski Bistrici, o katerem poročamo na drugem mestu in nato govoril o koncentraciji delovnega ljudstva v okvirju SLS.

Nato so bile prečitane naslednje resolucije:

1. Zbor SLS marib. okrožja zbran dne 8. 4. 1923 v Mariboru, naroča izvoljenim poslancem SLS, da pod nobenim pogojem ne odnehajo od glavne zahteve SLS, od zahteve po zakonodajni avtonomiji Slovenije in da odklonijo sodelovanje v vsaki vladi, ki ne bi dala zadostnega jamtva za izpolnitve te zahteve.

Zahvaljujmo, da vlada takoj potrebuje ukrne, da odstrani grožčino gospodarsko propast Slovenije, ki grozi kmetišku ljudstvu in da zboljša naravnost neznosen položaj vseh delovnih slojev, posebej državnih nameščencev in železničarjev, invalidov in drugih trpečih, ki postaja vsled brezbrinosti vlade tako kritično, da ogroža objektivnost in nepristranost naše državne uprave in s tem tudi avtoriteto državnih oblasti.

Zbor SLS zagotavlja Jugoslovanski klub, da je slovensko ljudstvo voljno vstrajati v boju za te svoje zahteve do skrajnosti in da se ne plasi nobenih žrtev pri dosegi teh svojih zahtev.

2. Zbor pozdravlja blok Slovencev in Hrvatov kot parlamentarno zvezo.

Po soglasno in velikim navdušenjem sprejetih resolucijih so še govorili poslanci: Davorin Krajnc, kot zmagoščen zastopnik Savinjske doline, poslanec Falež in poslanec Andraž Bedjanič.

Z največjim navdušenjem so zborovalci pozdravljali prekmurskega poslanca Gezo Šistarja, ki je prinesel na zborovanje avtonomne pozdrave naših vrhov Prekmurcev.

V imenu delovnega ljudstva je pozdravil navzoče železničar Franjo Lajh.

Manifestacijsko obiskano zborovanje je trajalo nad dve uri in vsi zborovalci so v dežju in snegu vstrajali do konca. O krasno uspelem zborovanju bomo natančnejše poročali prihodnjic.

Iz Maribora.

Par koruptnih pojavit na magistratu tudi mnogo pri pomore k temu, da se tako željno pričakuje konec Grčarjevega županovanja. Župan ničesar ne vidi in ne sliši, če se pa prizadeti oglasijo ali pa v javnosti kaj izpregovori, pa še vse prav nalašč in kljubovalno tolerira. To se vidi na primer napram uradniku, ki si še sedaj marsikaj dovoljuje, ko je bil sodniško kaznovan sicer z denarno kaznijo, pa bi bil lahko tudi z zaporem, ker je evidentna poneverba. Največjo protekcijo pa uživa vsekakor vodja vojaškega oddelka Jež, ki je bil že parkrat omenjen in se še sedaj neovirano postavlja s svojo korupnostjo. Ima pravdo z ženo, katero je, ko je bila od nj

kot »socijalistični« župan praznoval. Radi proslav bi bil mož gotovo rad večni župan, kar se pa socijalizma tiče, je gotovo bolje, da ta mož v njegovem imenu ne nastopi prvega maja kot župan, ker se je že tolkokrat ob socijalizmu vobče in svojim volilcem še posebej nasprotnih prilikah v cilindru poklanjal.

Nepremišljen pojav drznosti. V «Taboru» z dne 6. aprila t. l. je napisal g. dr. M. K.-č, pod katero kratec se baje skriva tukajšnji profesor Makso Kovačič, v članku «Študijska knjižnica» tudi sledi: »Končno še mi bodi dovoljena opomba o g. knjižničarju. Kakor je bil veden častnik, tako sem prepričan, da bo veden knjižničar. Želel pa bi, naj bi se v časniških poročilih opuščala neokusnost, da se namreč govoriti o njem kot o znamenitem pisatelju na slavističnem polju. Tozadne spominjam le na kritiko univ. prof. dr. Mat. Murka o Žunkovičevi knjigi »Die Slaven, ein Ur-volk Europas« v I. letniku »Vede«, str. 266 ssl. (Gorica 1911). Toliko v ravnjanje.« To je skrajna drzna in velika neokusnost tega nazadnjaškega mladina, pravzaprav pa tudi velika neprevidnost. On citira tu nek, pred 12 leti objavljen članek. Kaj se je po tem času pisalo in tudi preobrnilo, o tem ne ve ničesar ali pa namenoma molči. Poziv na občinstvo, naj ne rabi svojih možganov pri oceni kakakega pisatelja, nego njegove, je pa zgolj znak človeka patološke megalomanije, ker smatra inteligenco kot nesposobno za lastno mišljeno. Da se pa gospod Kovačič ravno na ono staro kritiko opira, je pa še posebno kočljivo. V tisti dobi je dobivalo vojno ministrstvo često dopise, v katerih se je opozarjalo na »nevarnega panslavista« Žunkoviča, na kar so ga končno vpisali v Avstriji zelo znano črno knjigo kot »p. n.« (to je: politično nezanesljiv). Tudi tista ocena, menda že v to svrhu napisana, je bila voj-

nemu ministru doposljana. Ker se gospod Kovačič še danes tako natančno spominja te ocene, bi bilo zelo zanimivo, ako bi hotel to tajnost nadalje razvajati, ker mu je po vsem več znano. Govorilo se je takrat, da so Žunkovič spravili mariborski Nemci v ono razkrivajočno črno knjigo, sedaj pa to precej drugače izgleda.

Shod železničarjev Slov. ljudske stranke sklicuje Jugoslovanska strokovna zveza v četrtek 12. aprila z začetkom ob pol 8. uri zvečer v Gambrinovo dvorano. Vabljeni železničarji posebno Slov. lj. stranke. Na shodu govorita poslanca Fr. Žebot in Pušenjak. Odbor prosi obilne udeležbe.

Študijska knjižnica. Začasno, dokler se za silo ne uredi, je knjižnica občinstvu odprta ob pondeljkih in petkih od 16. do 19. ure. Proti podpisu dotičnih formulirjev se čitajo lahko v knjižnični čitalnici čisopisi, revije in knjige. Na dom se lahko izposojujejo knjige tudi ob drugih dnevih, razen nedelj in praznikov, pa le v popoldanskih urah med 15. in 18. uro. Za na dom izposojene knjige se mora položiti kavcija, katero dolči knjižničar po vrednosti izposojenih knjig. Ta kavcija se vrne, ko se vrne knjige, oziroma se pridrži za nadaljnje izposojevanje. Redke in zelo drage knjige se na dom sploh ne posojujejo. Da se pokrijejo vsaj manipulacijski stroški, se bo plačevala tudi vpisnina, ki do konca tega leta znaša 10 din. Dotičnik dobi posebno legitimacijo ter more potem redno ob uradnih dnevih zahajati v knjižnično čitalnico. Posamezne številke letos izhajajočih časopisov se ne smejo odnašati iz knjižnice.

Kuratorij Študijske knjižnice.

Za stalnega zvedenca v patentno-tehnični stroki okrožnega sodišča v Mariboru je postavilo predstojništvo gospoda dr. Rudolfa Böhma, vodjo pisarne civ. in pat. inž. A. Bäumel, Maribor, Vetrinjska ulica 30.

Zahvala. Vsem, ki so na ta ali drug način pripomogli, da se je večer, prirejen v čast vrlih zaupnikov in agitatorjev SLS v mestu Maribor, dne 5. aprila tako lepo obnesel, izreka akcijski odbor iskreno zahvalo.

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnjem človeku.

41

Obrnil je listič in našel na drugi strani poštni pečat Hintondeau in opombo: »Poštnina na dolgu.«

Počasi je vstal, pustil zajutrk in šel v knjižnico. Povznil je in naročil služkinji, naj stopi takoj krog hiše, naj pregleda zapade na vratih in naj zapre in zastre vse okna. V knjižnici je sam zaprl okna. Iz nočne omarice je vzel droben samokres, ga skrbno pregledal in shranil v žepu. Napisal je par pisem, enega tudi polkovniku Adye, jih dal služkinji ter jej natančno naročil, kod jih naj nese na pošto. »Ni nevarnost!« jej je dejal in se je vrnil k zajutru.

Počasi je jedel in večkrat se je zamislil. Končno je udaril po mizi.

»Dobil je bomo! In jez bom vaba na trnek!«

Stopil je k oknu in zrl v ročni dan.

»Vsak dan mora jesti —. Zares, ne zavidam mu njevega položaja! Ali je res spal preteklo noč? Morebiti. Kje zunaj na prostem. Želel bi si hladnega vremena in dežja!«

»Morebiti me sedaj je opazuje —.«

Stopil je trdo k oknu. Nekaj je zašutelo, plašno je odskočil.

»Nervozen sem!« si je dejal. Pa trajalo je pet minut, da se je spet vrnil k oknu. »Vrabec je bil!« se je tolažil.

Hišni zvonec se je oglasil. Pohitel je k vratom. Odrinil je zapah, odklenil, skrbno pregledal verigo, jo počez vrata in odprl previdno, ne da bi se pokazal.

Adye je bil.

»Vašo služkinjo je napadel!« mu je povedal.

»Kaj? —?«

»Tisto vaše pismo ji je vzel. Trdo blizu hiše mora biti! Pustite me noter!«

Kemp je odpel verigo in odprl. Adye je vstopil skozi kolikor se je dalo ozko odprtino. Olajšano si je oddahnil, ko so se za njimi zaklenila vrata.

»Strgal ji je pismo iz rok. Grdo jo je zdelal. Na policijski stražnici je. Histerija! — Čisto blizu je! Kaj je bilo v pismu?«

Kemp se je ujezil.

»Jaz osel! Da nisem mislil na to! Komaj uro hoda je od Hintondeau do Burdocka —. Začel je!«

»Kaj?«

»Poglejte!«

Peljal ga je v knjižnico in mu dal listek. Adye je rahlo zaživil.

»In vi —?« je vprašal Kemp.

»V zasedo sem ga hotel zvabiti in sem poslal služkinjo s pismom — zanj!«

Adyeju je ušla kletvica.

»Pobral se bo odtod!« je reklo.

»On nel!«

Steklo je zažvenketalo v prvem nadstropju. Pohitela sta po stopnicah. Drugo okno se je žvenketaje usulo na tla.

Dve okni sta našla razbiti v knjižnici in tla so bila posuta s steklom, težek kamen je ležal na pisalni mizi. Obstala sta pri vratih in si ogledovala razdoblje. Medtem je priletel kamen v tretjo okno. Sesulo se je in posipalo tla z neštetimi drobcami.

»Kaj je to?« je vprašal Adye.

»To je začetek!«

»Sem gori ne more?«

»Niti mačka nel!«

Bum! je zabobnel težek udarec ob deske.

»Vraga —!« je vzkliknil Kemp. »To je — da, to je v spalnic! Vso hišo mi bo razdal! Pa neumen je! Razrezal si bo noge na razbitem steklu!«

Drugo okno je zabobnelo.

»Jo že imam!« je vzkliknil Adye. »Dajte mi palico ali kaj sličneg! Na policijo pojdem. Po pse! Ti ga bodo ugnali! — Ali imate samokres?«

Kemp je segel v žep. Obotavljal se je.

»Enega imam. Pa težko sem brez njega!«

»Vrnem vam ga! Tu ste varni!«

Kempa je bilo nekoliko sram njegove trenutne nezupnosti. Dal mu je samokres.

»Sedaj pa k vratom!« je dejal Adye.

Ko sta stala v veži, so bobnele in pokale žaluzije na oknih v prvem nadstropju. Kolikor mogoče tiho je odrnil Kemp zapah in odklenil. Njegov obraz je bil za spoznanje bledeši.

»Stopite naravnost skozi vrata!«

V trenutku je bil Adye zunaj in vrata so se zaklenila za njim. Za hip se je obotavljal. Varnega se je počutil, dokler je imel vrata za hrbotom. — Pa odločno in pogumno je stopil na trato. Rahel vetrč se je zdelo da je zašutel za njim. Nekaj se je zgenilo blizu njega.

»Stojte!« je reklo glas in Adye je obstal kakor primit. Roka je stisnila samokres.

»Torej —?« je dejal Adye, bled pa odločen. Vsaka žilica je bila napeta v njem.

»Storite mi uslugo, pa se vrnite nazaj v hišo!« je reklo glas odločno.

»Žal —!« je odgovoril Adye nekoliko hriпavo. Pomolč si je ustnice z jezikom. — Glas je prihajal od leve strani, je pomisljal, — kaj će bi poskusil streli?

Kam greste?« je reklo glas. Adyeva ruka se je zgnila v žepu, solnčni žarek se je zableščal na jeklu, — pa tudi nevidni človek je izpremenil mesto v tistem hipu —

Adye je premišljeval.

»Kam grem, to je moja stvar!« je odgovoril.

Besede so še bile na njegovem jeziku, ko ga je krepka roka objela krog vrata, koleno je začutil v hrbotu, omahnil je nazaj. Nerodno je potegnil samokres in ustrelil še bolj nerodno. Dobil je udarec na usta in samokres mu je bil izvit iz roke. Zagabil je nevidno zapestje, zaman je skušal ostati na nogah, padel je.

(Dalje prihodnjič.)

Važna novost so Berson gumijevi podplati, ker je vsled tega nepotreben podplati iz kože. Ker so Berson gumijevi podplati znatno cenejši, kakor tudi dalje časa izdržijo, kakor isti iz kože, si že sami ob sebi zasigurajo prednost pred podplati iz kože, osobito ker se Berson gumijevi podplati pregibajo in popolnoma zadržavajo mokroto in mraz; pri hoji so tudi tako elastični, vsled česar se pri hoji ne čuti nikaka utrujenost.

Dve psici čiste volče pasme, ena s 4 mladiči, zelo čuječe, se prodaje. Zač v Pobrežju, Ob Dravi 1. 1-8 166

Knjigovodstvo tesnopisje posamezni pouk, KOVAC, Krekova ul. 6

KUPUJE se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHE, Maribor, Gosposka ul. 10 Perje za postelje!

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najkulantnejše. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice v tekočem računu.

Pooblaščeni prodajalec srečk državne razredne loterije.